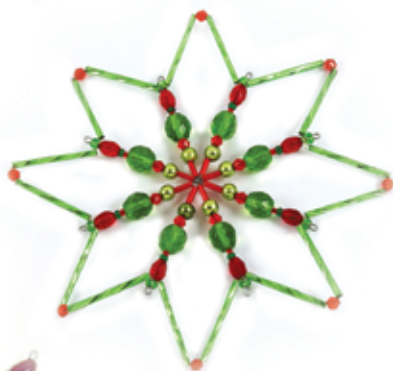

KORÁLKOVÉ VÁNOČNÍ OZDOBY

Sylva Šporková

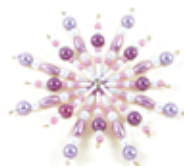
Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy:

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Korálkové vánoční ozdoby

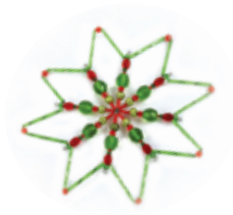
Sylva Šporková

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401
jako svou 8234. publikaci

Texty: Mgr. Sylva Šporková, str. 34-36 MgA. Kateřina Krédlová
Fotografie v knize a na obálce: Mgr. Sylva Šporková, str. 34-36 MgA. Kateřina Krédlová
Sazba a grafická úprava: Mg.A Kateřina Krédlová
Odpovědná redaktorka: Ing. Jana Minářová

Počet stran 72
První vydání, Praha 2021
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.
© Grada Publishing, a.s., 2021
Cover Design © Kateřina Krédlová, 2021

Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorkou ověřeny, přesto za ně nelze převzít zodpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody. Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

ISBN 978-80-271-4524-9 (ePub)

ISBN 978-80-271-4523-2 (pdf)

ISBN 978-80-271-3239-3 (print)

Obsah

Úvod	4
Materiál	6
Nářadí	10
Hvězdy na kostře	11
<i>Jednoduché hvězdy</i>	12
<i>Drobné hvězdičky</i>	20
<i>Hvězdy z foukaných korálek</i>	22
<i>Bohaté velké hvězdy</i>	24
<i>Prostorová hvězda</i>	26
Navlékané hvězdy	27
<i>Hvězdy s kulatým středem</i>	28
<i>Hvězdičky</i>	29
<i>Hvězdy z foukaných perlí</i>	31
<i>Hvězdy s paprsky uprostřed</i>	32
<i>Tyčinkové hvězdy</i>	34
<i>Hvězdy s velkým korálkem</i>	37
<i>Prostorové hvězdy</i>	38
Navlékané ozdoby	39
Prostorové ozdoby	49
<i>Ozdoby s tyčinkami</i>	52
<i>Ozdobné miniatury</i>	58
<i>Opletené koule</i>	66
<i>Zvoneček a stromeček</i>	68
Tvoření s dětmi	72

Pokud se ptáte, proč si vyrábět doma vánoční ozdoby, když v obchodech je k dostání nepřeborné množství všech barev a tvarů, asi byste měli tuto knížku zavřít a věnovat ji někomu tvořivějšímu. Já však věřím, že jste kreativní, chcete být originální a máte rádi tradice. A proto jste na správné adrese, kde se naučíte vyrábět krásné a originální vánoční ozdoby inspirované tradičními českými výrobky, které na vánočním stromečku visely už v rodinách vašich rodičů a prarodičů.

V rukou držíte již druhou moji knížku o výrobě tradičních korálkových vánočních ozdob. Ta první zmizela z pultů během jedné sezóny, a proto jsem vyhledala a vymyslela další vánoční ozdoby, opět vycházející z tradičních vzorů, avšak v nové podobě.

V Čechách má výroba korálků a korálkových vánočních ozdob dlouhou tradici a tyto naše výrobky znají po celém světě. Je ale škoda, že se dnes vyrábějí především foukané baňky (koule a podobné tvary) a navlékané vánoční ozdoby seženete většinou už jen v obchodech se starožitnostmi.

Výroba korálků byla soustředěná do oblastí českých pohraničních hor, zejména v Jizerských horách, v okolí Jablonce nad Nisou, v Krkonoších a částečně i na Šumavě. Lidé se této práci věnovali během zimy, kdy nemohli pracovat venku. A právě na Jablonecku se z korálků a perliček, určených zprvu jen na bižuterii a zdobení látek, začaly vyrábět i vánoční ozdoby.

Perličkové vánoční ozdoby nabývají na oblibě počátkem 20. století, přibližně od roku 1910. Ve 30. letech už se vyrábějí vánoční ozdoby mnoha různých tvarů a některé nemají s Vánoci ani nic společného.

Možná se i ve vaší rodině najdou staré ozdoby v podobě letadélek, lodiček, kočárků, jízdních kol apod. Po roce 1948 postupně drobná domácí výroba těchto ozdob zanikala a zůstaly jen továrny, produkující vánoční koule a špice.

V 90. letech se obnovila jediná firma, která ozdoby z foukaných perel – raut vyrábí, rodinná firma Rautis v Poniklé na Krkonošsku. V její nabídce najdete foukané perličky, tyčinky, ale i celé sety s návody k sestavení tradičních ozdob. V prosinci 2020 byla výroba perličkových ozdob zapísána na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO.

Vánoční ozdoby navlékané z obyčejných korálek dnes vyrábějí většinou jen jednotlivci a občas je seženete jen na vánočních jarmarcích. A tak nezbývá, než abyste si takové tradiční ozdoby vyrobili sami. Je to hezká náplň adventních večerů, a pokud se zapojí do tvorby i děti, budou jistě vlastnoručně vyrobenými ozdobami na vánočním stromečku nadšené.

Takže už vám zbývá jen nakoupit korálky, které seženete v korálkových obchodech nebo na internetu, ale i v prodejních výtvarných potřeb a někdy i v textilních galanteriích, a začít navlékat.

Knížka je rozdělená do pěti hlavních kapitol podle způsobu výroby ozdob. V úvodech těchto kapitol jsou uvedené obecné postupy, které se pak využijí v mnoha variacích. Jakmile se tyto základní kroky naučíte, využijte svoji kreativitu a vymýšlejte si své vlastní originální vánoční ozdoby. Možností se nabízí nekonečně mnoho.

Sylva Šporková

Materiál

K zhotovení vlastních vánočních korálkových ozdob budete potřebovat hlavně korálky. Ale není korálek jako korálek... Představíme si ty nevhodnější.

Nejčastěji používanými korálky bývá tzv. **rokajl**. Jsou to drobné, většinou jednobarevné korálky různých barev i tvarů – kulaté, oválné, hranaté, ve tvaru kapky, tyčinky aj. I když jde vždy o drobné korálky, mají také různé velikosti.

Kromě velikosti záleží i na šíři průvleku (průměru navlékacího otvoru), některý rokajl ho má tak úzký, že jím silnější drátek neprojde (například drátěný základ (kostra) hvězdy).

Další vhodným druhem „korálek“ pro navlékané vánoční ozdoby jsou **tyčinky**. Jedná se o různě dlouhé skleněné tyčky, s délkami od 5–8 mm až do 50 mm. Bývají hladké nebo kroucené a v různých délkách. Delší tyčinky se používají na cípy hvězd a u podlouhlých tvarů. Krátké tyčinky mají širší použití a lze jimi nahradit i rokajl. Jejich barevné spektrum sice není tak široké, ale u některých barev jsou k sehnání dva či tři odstíny.

Mnoho druhů vánočních ozdob se vyrábí z tzv. **voskovaných perlí**. Mají opravdu vzhled podobný perlám a vyrábějí se v mnoha různých odstínech.

Na místo těchto klasických voskovaných perliček se dnes více používají **plastové korálky** s podobným vzhledem. Jejich hlavní výhodou je především to, že jsou daleko lehčí, a tudíž se hodí na složitější tvary ozdob, které se pak při zavěšení nedeformují. Nezanedbatelná není ani jejich nižší cena. Tyto plastové „perly“ jsou k dostání také v různých barvách, velikostech a tvarech, z nichž jsou oblíbené především oválky a kapky.

Na hvězdách vypadají nádherně zejména **broušené korálky**. Jsou to skleněné korálky, které mají vybroušené plošky podobně jako u drahokamů. I tyto korálky se dají sehnat v plastové variantě.

U bižuterie působí tyto korálky laicným dojmem, ale na vánoční ozdobě není rozdíl tolik patrný.

Nejrozšířenější i nejlevnější jsou klasické **mačkané skleněné korálky**. Vhodných barev a tvarů, které využijete na vánočních ozdobách, především na větších hvězdách, najdete velké množství.

Nejvhodnější, nejhezčí a také nejdražší jsou **foukané skleněné perle**. U nás je vyrábí jediná firma v Krkonoších – Rautis. Jsou zhotovené z velmi tenkého, a proto také křehkého skla. Snadno se rozmáčknou v ruce, proto by s nimi neměly pracovat malé děti. Perle se vyrábějí ve tvaru kulatých perliček, kapek a tyčinek, ale dají se koupit třeba i hlavíčky na andílky a další speciální díly.

Vhodné pro tvoření s dětmi jsou **dřevěné korálky**. Ty nemusí být jen hnědé, prodávají se v různých barvách a tvarech. Seženete je buď v korálových obchodech, v e-shopech s výtvarnými potřebami, případně v potřebách pro pletení z pedigu.

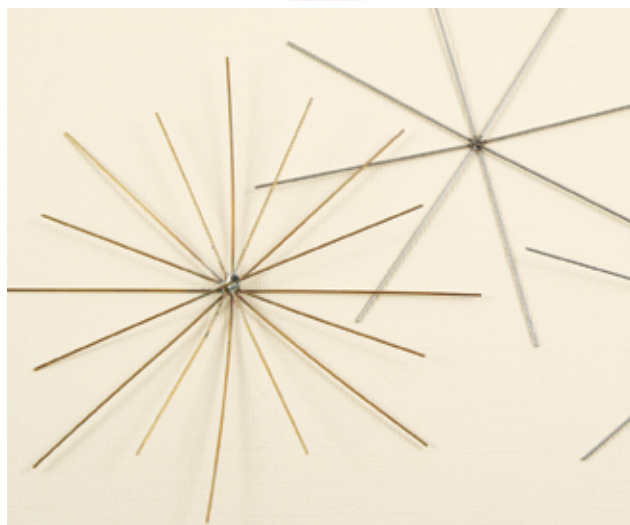

Na výrobu andílků se budou také hodit polotovary **křidélek** a také **kaplíky** – kovové čepičky různých velikostí, barev a vzorů, které se navlékají na větší korálky. Ty se uplatní i u větších hvězd, zejména navlékaných na kostře.

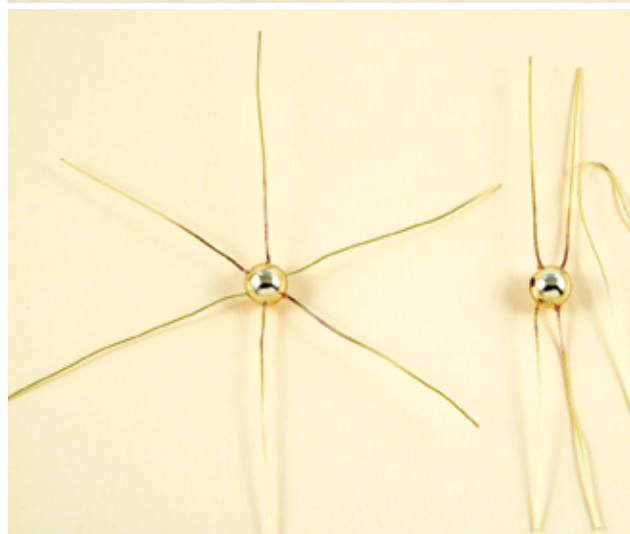
K výrobě vánočních ozdob z korálek budete potřebovat také **drátky**. K navlékání se nejčastěji používají tenké barevné drátky o průměru 0,3 mm. Vyrábějí se v různých barvách. Pro začátek je nejlepší pořídit si drátek ve zlatém a stříbrném odstínu. Silnější dráty se využívají přímo k výrobě samotných ozdob (kostry apod.).

Kostry či **drátěné základy pro hvězdy** velmi urychlí práci a hodí se i pro tvoření s dětmi. Dají koupit ve většině obchodů s korálky a existuje mnoho druhů a velikostí: se šesti, osmi, dvanácti či šestnácti cípy, od délky jednoho ramene asi 5 cm až do 15 cm. Drátky u těchto polotovarů jsou poněkud silnější, proto až si budete vybírat korálky, ověřte si, zda půjdou na drát navléknout.

Kostry s velkým korálkem uprostřed jsou méně obvyklé. Několik ramen je napevno vlepeno ve středovém korálku a další ramena se volně vkládají do volných otvorů v korálku.

Nářadí

K práci se vám budou hodit troje různé šperkařské kleště:

- **štípací kleště** na stříhání drátu,
- **ketlovací kleště** s kulatými čelistmi na vytváření oček
- **ploché kleště** na vytahování drátků, dotvarování oček a podobně.

Pokud jste si pořídili rauty v klaučích, což je tyčinka většinou s dvaceti čtyřmi malými perličkami, budete potřebovat také **speciální nožik na řezání skla**, s jehož pomocí si nařezáte tak dlouhé tyčinky, jaké potřebujete. Klouče lze řezat také skalpelem.

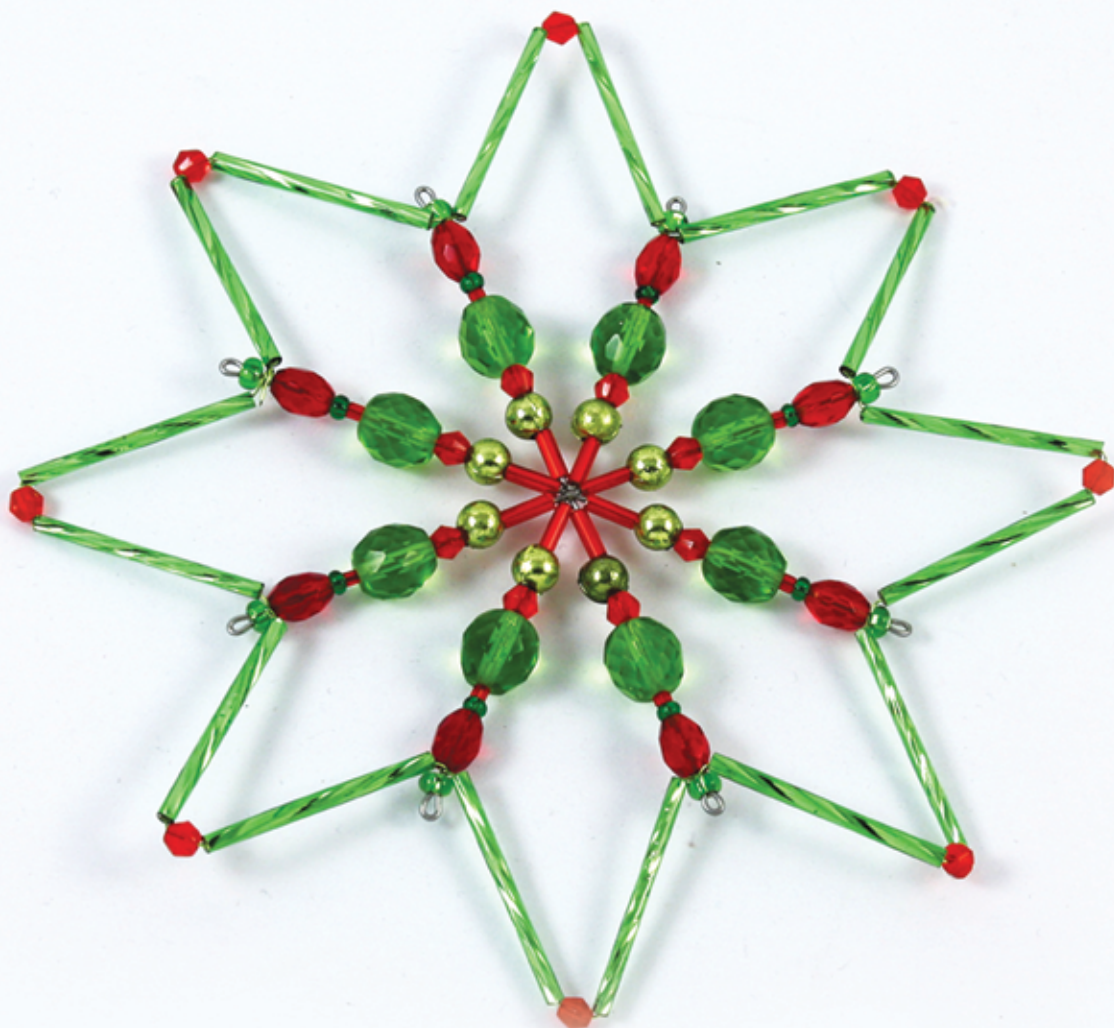

A nakonec ještě jedna pomůcka, bez které se sice obejdete, ale pokud ji budete mít, usnadní vám práci. Jedná se o **textilní podložky** vyrobené ze speciální tkaniny s krátkým chlupem, po které se korálky nekutálí a z níž se dobře navlékají. K dostání jsou buď světlé nebo tmavé, případně kombinované – oboustranné. Seženete je v prodejnách výtvarných potřeb či v některých textilních galanteriích.

Hvězdy na kostře

Asi nejjednodušší vánoční ozdoby jsou ty, u kterých jsou korálky navlékané na drátěný základ – kostru. Po vytvoření tohoto základu ale můžete udělat další kroky, které z jednoduché hvězdy vytvoří malý „skvost“.

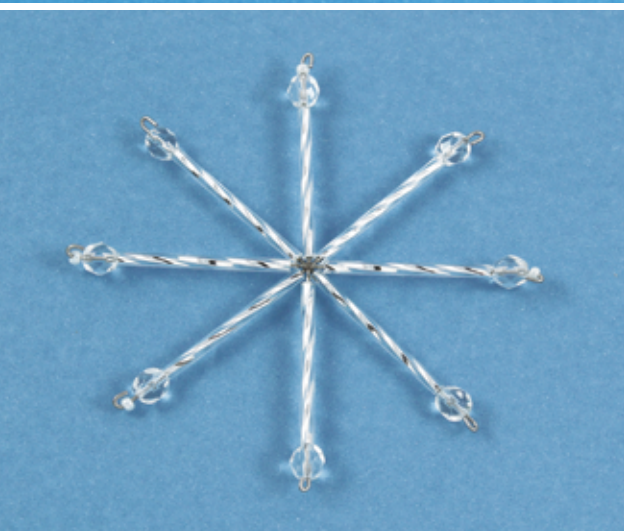
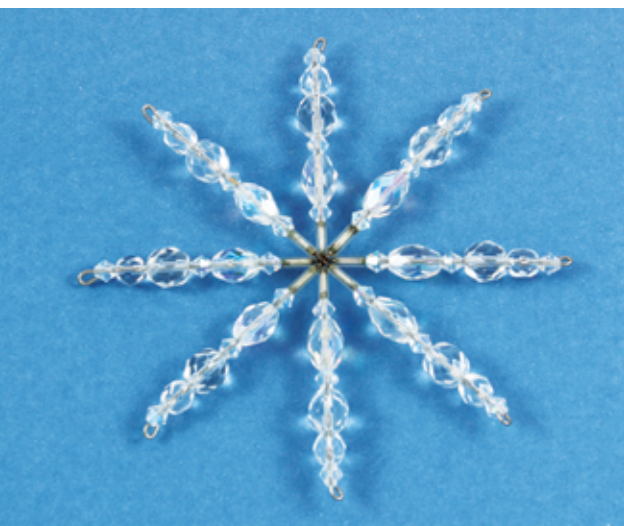
Jednoduché hvězdy

Dvojitá křišťálová hvězda

Připravte si dvě malé kostry (velikost 9 a 10 cm), broušené průsvitné (křišťálové) korálky různých velikostí a navlékněte je na větší kostru.

Na menší kostru navlékněte stříbrnou tyčinku o délce 3,5 cm a malý broušený korálek.

Obě kostry přiložte na sebe a ve středu několikrát pevně omotejte drátkem. Aby drátek nebyl vidět a nekazil křišťálový vzhled hvězdy, přilepte do středu menší broušený korálek. Můžete použít buď lepidlo na sklo, nebo gelovou lepící tečku.

Hvězda se spirálkami

Základ této vločky je stejný jako u jiných hvězd na šesticípé kostře, zajímavě ale působí velké průsvitné kapky, tzv. praskačky (korálek s prasklinami uvnitř) navlečené na každém rovném rameni. Máte-li navléknutou hlavní kostru, nastříhejte tři silnější drátky dlouhé asi 16 cm. Silnější drátky obtočte kolem středu kostry tak, aby zůstaly na protilehlých stranách dvě stejně dlouhé části. Na každou část pak navlékněte bílé rokajly, občas vystřídané modrým korálkem. Drátky ukončete očky a v koncích je stočte do spirálky.

Růžová hvězda

Na tuto hvězdu potřebujete drátěnou kostru se šestnácti rameny, polovina z počtu ramen bývá většinou o trochu kratší. Korálky navlékejte stejně jako u ostatních hvězd na kostře. Každé rameno po navléknutí korálků zajistěte očkem.

Hvězdička s andílkami

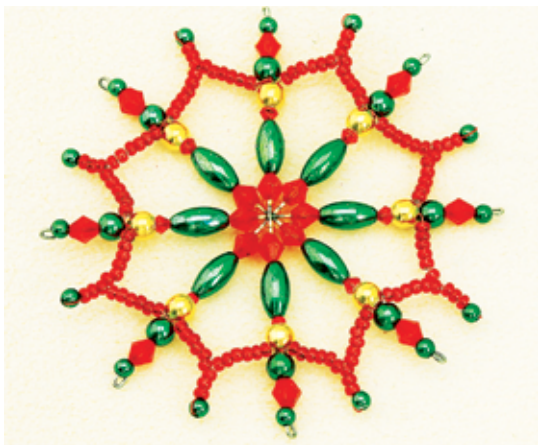
Pouhá kostra s korálky by se mohla zdát obyčejná, ale doplníte-li ji zlatými ozdobami, další cípy nebudou chybět. Na kostru navlékněte bílé perličky, hnědé oválky s hnědými a bílými korálky, ty ozdobte kovovými „mističkami“ s otvorem uprostřed, tvoří na korálkách čepičky. Mezi hnědý a stříbrný korálek navlečte zlatá křídélka. Na každém konci hvězdy bude jeden andílek.

Velké hvězdy

Na každý paprsek navlékněte stejný počet korálek ve stejném pořadí. Na konci rameny ponechte asi 7–8 mm drátu, ze kterého pomocí ketlovacích kleští vytvoříte očko.

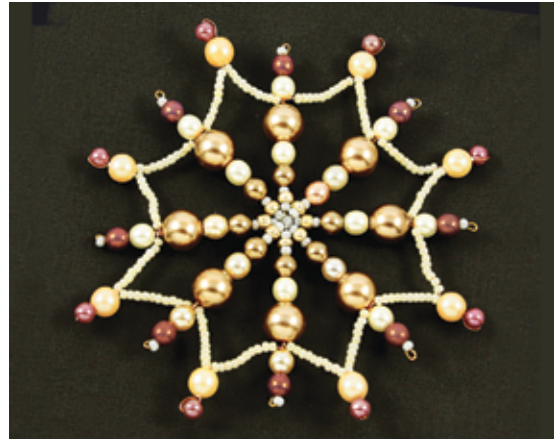

Další paprsky hvězdy (mezi hlavními cípy kostry) vytvoříte z rokajlových korálek. Tenký drátek (průměr 0,3 mm) několikrát omotejte kolem paprsku mezi zlatým a zeleným korálkem. Na něj navlékněte 9 červených rokajlů a jeden větší zelený korálek. Drátek kolem něj obtočte a provlékněte zpět posledními třemi červenými rokajly.

Potom navlékněte dalších 6 rokajlů a drátek jednou obtočte kolem paprsku mezi zlatým a zeleným korálkem. Tak pokračujte kolem dokola.

Podobně jsou vyrobeny i **hvězdy ve zlatohnědých odstínech**, liší se pouze ve skladbě korálek a v jejich barevnosti.

U druhé hvězdy podobné barevnosti jsou na velké hnědé korálky přidány zlaté kaplíčky a paprsky mezi hlavními rameny jsou utvořené pouze kroucenými tyčinkami.

Hvězda s pajetkami 1

Zajímavým ozvláštňením hvězdy je použití pajetek (flitrů). Na každé rameno kostry navlékněte nejdřív malý oválek a pak střidejte drobné korálky s pajetkami.

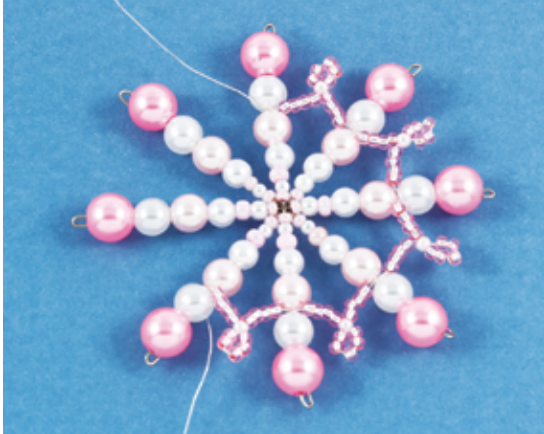
Drátek omotejte nad malým červeným korálkem a s tyčinkami o délce 2,5 cm vytvořte zlaté cípy s bílým rokajlem uprostřed. Cípy střidejte ob jedno rameno, takže na hvězdě vzniknou pouze čtyři. Další drátek začnete navlékat pod velkým červeným korálkem, cípy vytvářejte na každém rameni červenými tyčinkami délky 2 cm.

Hvězda s pajetkami 2

U této hvězdy použijte pajetky až na oplétání hvězdy. Na kostru navlékejte postupně zlaté a zelené korálky od nejmenších po největší.

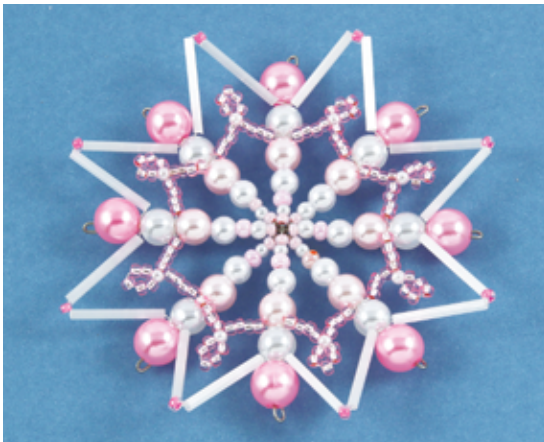
Pod poslední zelenou perlou navlékněte na drátek nejprve tři zelené rokajly, pak zlaté, prokládané pajetkami, a nakonec opět tři zelené rokajly. Drátek prohněte směrem ke středu, obtočte kolem druhého ramene a pokračujte stejně po obvodu celé hvězdy.

Hvězdy s tyčinkami

Pořídte si nejmenší kostru s délkou ramene 4,5 cm. Postupně navlékejte růžové a bílé perličky od nejmenší po největší. Pod dvěma největšími perlami obtočte delší drátek.

Navlékněte nejdřív čtyři růžové rokajly, malý bílý korálek a pět růžových. Ty stočte a drátek protáhněte zpět bílým korálkem, přidejte další čtyři růžové a drátek jednou omotejte kolem ramene. Stejným způsobem pokračujte dokola. Odstříhnete si další drát, omotejte pod poslední perlou a vytvořte bílé cípy. Každý je složený ze dvou tyčinek o délce 2 cm s růžovým rokajlem uprostřed. Za každým cípem drátek obtočte kolem ramene.

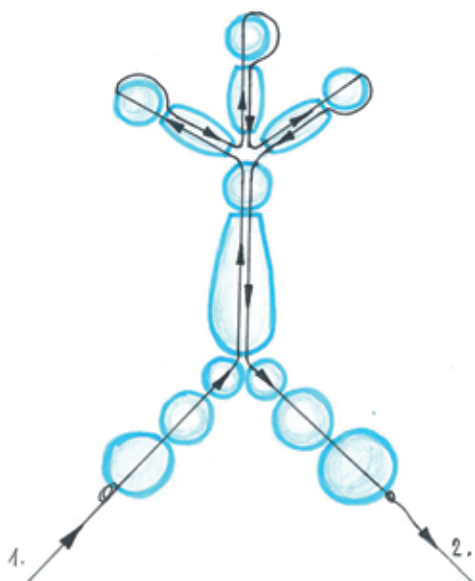
Na bílou hvězdu použijte drátěnou kostru s osmi cípy o délce ramen 6,5 cm. Po navlečení korálků na ramena vytvořte nejprve vnitřní, menší cípy z bílých tyčinek o velikost 2 cm, na stejný drátek, pak navlékejte bílé tyčinky (3 cm) s perličkou uprostřed. Drátky u obou cípů omotávejte vždy na stejném místě.

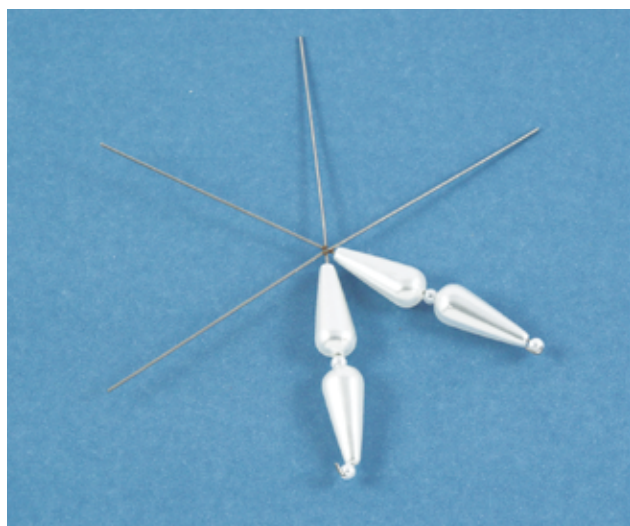
Na kostru s osmi cípy navlékněte tři rokajly a různě velké broušené zlaté a bílé korálky. Cípy hvězd dělejte vždy od nejmenších, tedy nejbliž středu. První drátek se zlatými cípy začnete asi 1 cm od středu, cípy vytvářejte zlatými tyčinkami velikosti 1 cm. Tyčinky postupně zvětšujte.

Bílá vločka s kapkami

Na šesticípý drátěný základ s délkou ramena 5 cm navlékněte dvě perleťové kapky oddělené bílým rokajlem.

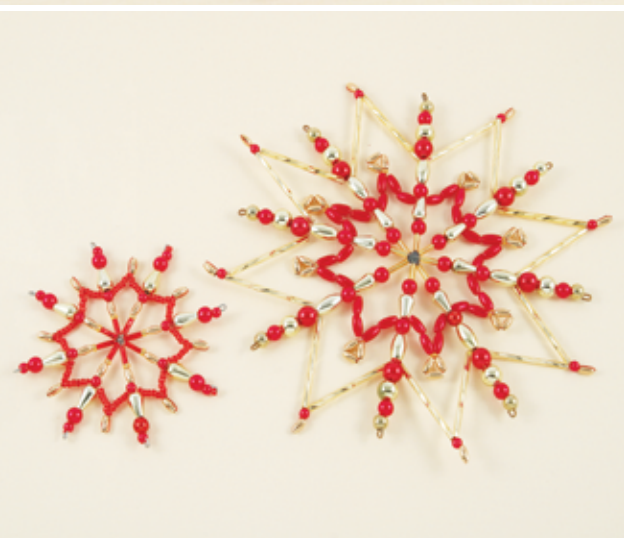

Drátek pak vedte zpět malým korálkem a kapkou a pokračujte třemi perličkami, tentokrát od nejmenší po největší. Tím jste vytvořili první cíp a stejně pokračujte kolem celé vločky.

Odstříhnete drát v délce asi 80 cm, omotejte uprostřed jednoho z ramen a začněte navlékat vločkové oplétání – nejprve tři korálky od největšího k nejmenšímu, pak bílou kapku a malý korálek. Za něj přidejte oválek, bílý rokajl, přes něj drátek vraťte a protáhněte zpět oválkem, totéž udělejte ještě dvakrát – vzniknou tři malé cípky.

Červenozlatá dvojitá hvězda

Na osmicípý základ hvězdy s ramenem 8 cm navlékejte střídavě červené a zlaté korálky. Odstříhnete delší drátek (30 cm), omotejte ho kolem ramene v jedné třetině. Navlékněte dva červené oválky, zlatý rokajl a tři menší zlaté oválky. Drátek ohněte do tvaru trojúhelníku a protáhněte již navlečeným zlatým rokajlem. Přidejte další dva červené oválky a doboťte kolem dalšího ramene hvězdy. Pokračujte kolem dokola.

Druhá hvězda má základ s ramenem 5 cm a jen jednu „oplétanou“ řadu. Po vytvoření základu hvězdy ustříhnete drátek (30 cm), omotejte kolem ramena a navlékněte šest červených rokajlů, zlatý oválek, přes který drátek vrátte, protáhněte posledním červeným rokajlem a navlékněte dalších pět. Otočte drátek kolem sousedního ramene a pokračujte dál kolem celé hvězdy. Spojovací kus je z drátku (7–8 cm) s očkem, červeným korálkem, zlatou tyčinkou a červeným korálkem.

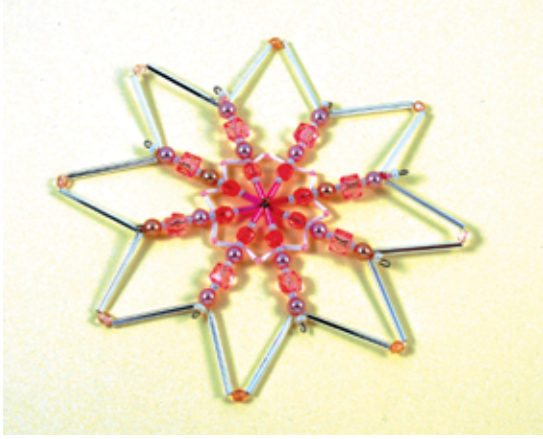
Zlatá hvězda s perličkami

Připravte si drátěný základ hvězdy o délce ramene 5 cm. Na každé rameno postupně navlékejte zlaté perličky prokládané bílým rokajlem. Každý drát zakončete očkem, které vytvoříte pomocí ketlovacích kleští. Pak si vezměte kratší drátek, omotejte ho několikrát kolem jednoho z ramen a navlékněte tři malé bílé perličky. Drát opět omotejte kolem sousedního ramene, navlékněte další tři perličky a tak pokračujte, až vytvoříte celý kruh.

Ustříhněte delší drátek, protáhněte ho jednou z prostředních bílých perliček a postupně navlékejte drobné bílé rokajové korálky. Drátek směřujte ve špičce, vytvarujte, obtočte kolem ramene pod posledním korálkem a pokračuje zpět dolů. Zde drátek protáhněte prostředním bílým korálkem z kruhu a rokajlem vytvářejte další okvětní lístky kolem každého ramene

Zakončete několikerým omotáním a odstříhněte. Očka na zavěšení u těchto hvězd dělat nemusíte, zavěšují se za kterékoliv očko zakončující rameno.

Drobné hvězdičky

Hvězdu ze zlatých korálků můžete ozvláštnit koncovými bordó korálky, pod předposledními omotejte delší drátek, navlékněte 10 rokajlů, větší zlatou a menší perličku. Kolem ní vraťte drátek zpět do zlaté perličky, přidejte dalších 10 rokajlů, obtočte kolem ramene kostry. Opakujte 7x.

K základu **zlaté hvězdy** vytvořte vnitřní cípy ze zlatých tyčinek (1 cm). Nový drátek omotejte, navlékněte dva zlaté oválky, bílou perličku a další zlatý oválek. Přes něj drátek vraťte, protáhněte bílou perlou, přidejte další dva oválky a drátek omotejte kolem sousedního ramene.

Na **zlatobílé hvězdě** jsou cípy zdvojené. Navlečte šesticípou kostru, vezměte si drátek (10–12 cm), obtočte ho kolem ramene, a navlékejte střídavě malé a střední perličky, vytvoří kroužek. Ukončete, ustříhnete delší drát, provlékněte ho první bílou perličkou. Navlékněte zlatou tyčinku, obtočte pod posledním korálkem na rameni a přidejte další tyčinku směrem ke středu – první vnější cíp. Drátek obtočte, navlékněte tyčinku, bílou perličku, kolem ní drátek vraťte a provlékněte zpět stejnou zlatou tyčinkou – vnitřní cíp. Opakujte na každém cípu.

